

Thành phố thông minh: Con đường để thực hiện đô thị hóa toàn diện

Chất lượng đô thị hóa không thể chỉ được phản ánh qua các số liệu báo cáo về tăng trưởng GDP, mà hơn thế nữa, đó là sự phát triển hài hòa, tổng thể mọi mặt của đô thị. Vừa theo đuổi mục tiêu tăng trưởng, vừa hướng tới sự thay đổi về chất lượng, khái niệm thành phố thông minh đang dần trở nên phổ biến hơn và có ý nghĩa hơn khi đô thị hóa đang trở thành xu thế của toàn cầu. Sự phát triển của thành phố thông minh chính là hướng tới sự thay đổi về chất cho quá trình đô thị hóa mới, một mặt áp dụng khoa học kỹ thuật hiện đại, tri thức để thay đổi cách thức quản lý đô thị, một mặt đem đến hiệu quả và môi trường sống ổn định, lành mạnh hơn cho người dân.

Dùng tri thức để thúc đẩy đô thị hóa

Bộ Nhà ở - Xây dựng đô thị và nông thôn Trung Quốc vừa ban hành văn bản “Quy định về biện pháp quản lý tạm thời đối với thành phố thông minh làm thí điểm”. Theo đó, mỗi thành phố thông minh cấp quốc gia được chọn làm thí điểm cần phải áp dụng hệ thống tích hợp công nghệ hiện đại, tích hợp thông tin, hệ thống nghiệp vụ tổng hợp trong công tác quản lý, xây dựng, quy hoạch thành phố. Hệ thống sinh thái trong thành phố sẽ được quản lý và phục vụ theo hình thức mới. Điều quan trọng nhất là việc quy hoạch đô thị, xây dựng, quản lý và vận hành đều phải hướng tới mục tiêu là đạt tiêu chuẩn đô thị hóa mới.

Tháng 1/2013, Bộ Nhà ở - Xây dựng đô thị và nông thôn Trung Quốc công bố danh sách 90 thành phố thông minh quốc gia thí điểm đầu tiên, đến tháng 8/2013 thì đưa ra danh sách lần 2 với số lượng thành phố lên đến 103. Những thành phố được đưa ra làm thí điểm này chủ yếu tích hợp công nghệ thông minh trong dịch vụ hành chính, quản lý đô thị, giao thông thông minh, không gian ngầm, dịch vụ công cộng, công viên thông minh, phát triển công nghiệp, hệ thống thông tin, thời gian xây dựng hoàn thành từ 3 đến 5 năm.

Theo nghiên cứu của Học viện quản lý đô thị - Bộ Nhà ở, Xây dựng đô thị và nông thôn Trung Quốc về thành phố thông minh, thành phố thông minh được hiểu như sau:

Từ góc độ thông tin hóa, thành phố thông minh là một hệ thống của các hệ thống cùng vận hành khớp với nhau. Sự tích hợp của nhiều hệ thống dựa trên tính mở và tính tiêu chuẩn hóa là những nguyên tắc cơ bản trong xây dựng thành phố thông minh. Không có tính mở và tính tiêu chuẩn hóa, một dự án xây dựng thành phố thông minh sẽ trở nên hỗn độn và tốn kém. Các công nghệ cơ sở để xây dựng một thành phố thông minh bao gồm hệ thống cấp quang tốc độ cao, các thiết bị cảm biến cố định và di động cần thiết của các hệ thống thông minh.

Từ góc độ đô thị hóa, các vấn đề phát sinh trong đô thị đang ngày càng nghiêm trọng khi lượng người đổ dồn về sống ở đô thị sẽ ngày càng nhiều lên, đòi hỏi người làm công tác quy hoạch đô thị nhất định phải nghĩ đến hướng giải quyết các vấn đề này bằng khoa học kỹ thuật thông minh khi đô thị hóa quá mức.

Từ góc độ chuyển đổi ngành công nghiệp, Trung Quốc là quốc gia phát triển các ngành công nghiệp với mức tiêu thụ năng lượng cao, gây ô nhiễm môi trường nghiêm trọng, phát triển công nghiệp là mũi nhọn của nền kinh tế. Tuy nhiên, nếu tiếp tục phát triển công nghiệp như trước thì hậu quả mà quốc gia này phải gánh chịu là rất lớn, chính vì thế công nghiệp thông minh chính là con đường mới mà chính phủ Trung Quốc đang hướng tới.

Từ góc độ cơ chế - thể chế, trong thành phố thông minh, những kế hoạch đầu tư và tài chính cũng phải được minh bạch hơn.

Hiện tại, giải quyết các vấn đề đô thị không phải là chỉ giải quyết một vấn đề duy nhất, ví dụ như ô nhiễm môi trường không chỉ là giải quyết ô nhiễm nguồn nước, nước sinh hoạt mà còn kéo theo nhiều vấn đề khác như rác thải, không khí, đất... Những vấn đề của đô thị thậm chí còn bao gồm cả những vấn đề về tài chính, quản lý và vận hành nên bắt đầu từ những công tác tổng thể. Đô thị cần phải được “nâng cao trí tuệ”, đầu tiên là sử dụng kỹ thuật thông tin, tiếp theo là sử dụng một số chính sách và mục tiêu quốc gia để giải quyết các vấn đề khó khăn khi phát triển đô thị, bao gồm cả những vấn đề về kinh tế đô thị, điều chỉnh cơ cấu, cuối cùng là làm cho đô thị của cả nước phát triển theo hướng khoa học, bền vững và lành mạnh.

Điểm khó khăn nhất khi xây dựng thành phố thông minh chính là làm thế nào để thông qua hệ thống chia sẻ thông tin loại trừ trường hợp thông tin không tích hợp, hoặc thông tin bị cô lập. Hiện nay, giải pháp đưa ra là lắp đặt hệ thống camera theo dõi tại các điểm mấu chốt, được phân chia theo các chức năng quản lý khác nhau như: quản lý trị an, giao thông, công cộng... Nhưng vấn đề là các camera theo dõi này không liên kết với nhau, không chia sẻ thông tin được cho nhau, vì thế tuy là thành phố thông minh nhưng chức năng chia sẻ tổng hợp lại không hoàn thiện. Thành phố thông minh không thể chỉ đơn thuần là thành phố ứng dụng công nghệ thông tin, mà bản chất của nó phải là sự liên kết thông tin, phát triển đô thị theo chiều sâu, đổi mới cơ chế và thể chế.

Những công việc cần làm ở trong thành phố thông minh không chỉ do một bộ phận chuyên trách hoặc ứng dụng công nghệ duy nhất, mà cần một hệ thống tổng thể với nguồn thông tin lớn cho cả thành phố. Trong quá trình xây dựng cần phải suy nghĩ đến quy hoạch tổng thể, bao gồm cả nguồn lực tài chính, kế hoạch đầu tư, quản lý và vận hành các hạng mục trong quá trình xây dựng, thông tin dịch vụ, phân cấp của cơ quan quản lý hành chính nhà nước, vai trò của các tổ chức đoàn thể và huy động nguồn vốn từ bên ngoài.

Một vấn đề nữa trong công tác quy hoạch ở nhiều thành phố đó là đồ án quy hoạch luôn được bí mật, điều này khác với nhiều quốc gia khác. Cần phải thay đổi cách suy nghĩ, khi nhắc đến quy hoạch đô thị và thành phố thông minh, cần phải công khai nội dung quy hoạch, cho phép người dân cùng tham gia đóng góp ý kiến. Những người đứng đầu thành phố không phải ai cũng biết hết mọi vấn đề, cũng không thể hiểu hết được nguyện vọng của người dân, chính vì thế khi

cho mọi tầng lớp nhân dân cùng tham gia vào việc lập quy hoạch, thì mới đáp ứng được tốt hơn mọi nhu cầu của người dân.

Cơ hội thị trường

Thành phố thông minh không chỉ là bước đột phá của đô thị hóa kiểu mới, mà bản thân nó cũng tạo ra một thị trường tiềm năng và rộng lớn. Ngân hàng phát triển Trung Quốc cho biết, sau 3 năm thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ XII, ngân hàng này sẽ hợp tác với Bộ Nhà ở - Xây dựng đô thị và nông thôn Trung Quốc đầu tư vốn cho các dự án thành phố thông minh với số vốn lên tới 80 tỷ NDT.

Số liệu báo cáo của Bộ Nhà ở - Xây dựng đô thị và nông thôn Trung Quốc cho biết, trong thời kỳ thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ XII, số vốn đầu tư trực tiếp cho việc xây dựng hơn 300 thành phố thông minh trên cả nước vào khoảng 300 tỷ NDT, thậm chí tổng mức đầu tư có thể cao hơn lên tới 500 tỷ NDT, điều này sẽ mang đến cơ hội cho ngành công nghiệp khoảng 2.000 tỷ NDT. Vì thế cơ hội thị trường xây dựng thành phố thông minh đem lại rất lớn, làm thế nào để có kế hoạch tài chính tốt nhất cho các thành phố thông minh là điều cần thiết.

Một là, phân biệt rõ ranh giới thị trường tự do và thị trường có sự can thiệp của nhà nước.

Hai là, cần phải có chính sách lợi nhuận tốt, thu hút nhiều nguồn vốn đầu tư khác nhau.

Ba là, xử lý tốt vấn đề phân phối và sắp xếp các hạng mục dự án trong quá trình xây dựng. Bộ Nhà ở - Xây dựng đô thị và nông thôn Trung Quốc đã đưa ra danh sách 10 dự án đầu tư lớn cho xây dựng thành phố thông minh, căn cứ vào đó, các chính quyền thành phố cần nghiên cứu và phân tích tình hình thực tế để đưa ra kế hoạch đầu tư xây dựng cụ thể.

Bốn là, nghiên cứu để hoàn thành dự án đúng tiến độ và mục tiêu, tránh rủi ro và tình trạng “giữa đường đứt gánh”. Mọi dự án đầu tư đều phải được thẩm tra kỹ càng, kế hoạch đầu tư có chiều sâu, làm sao để vốn đầu tư có hiệu quả nhất.

Qua cuộc điều tra khảo sát của Viện phát triển đô thị Trung Quốc cho thấy, phần lớn người dân đều đồng ý trả tiền cho các dịch vụ công cộng thông minh như: dịch vụ chăm sóc người già, trẻ nhỏ, cấp cứu trong trường hợp khẩn cấp, bảo vệ trị an... Với công nghệ thông tin kỹ thuật mới, hoàn toàn có khả năng cung cấp dịch vụ ngôi nhà thông minh, đây cũng là hướng phát triển trọng điểm của thành phố thông minh.

Xây dựng thành phố thông minh không chỉ dựa vào công nghệ thông tin và tri thức của người sử dụng, mà hơn thế còn phải dựa vào khả năng phát triển và sáng tạo trong hoạt động kinh doanh sản xuất, mục tiêu là để cuộc sống của con người được hoàn mỹ hơn và tiện ích hơn.

Mối quan hệ của một thành phố thông minh với các công dân của thành phố là những gì để phân biệt với một thành phố truyền thống. Các dịch vụ ICT (công

nghe thông tin và truyền thông) của các thành phố truyền thống là không thể phản ứng với các bối cảnh xã hội, kinh tế và văn hóa đang thay đổi nhanh chóng từng ngày, nhưng các dịch vụ của thành phố thông minh thì có thể. Do vậy, một thành phố thông minh trên hết là một thành phố hướng tới con người, phụ thuộc vào một hạ tầng ICT và sự phát triển đô thị liên tục, luôn luôn tính đến sự bền vững môi trường và kinh tế, hướng tới đô thị hóa kiểu mới.

Hồ Xuân Minh

Nguồn: <http://www.chinajs.com>

ND: Quỳnh Anh